

**Metode om vilkår for leverandører av
balansetjenester og vilkår for balanseansvarlige
i samsvar med kommisjonsforordning (EU) 2017/2195
om fastsettelse av retningslinjer for balansering av
elektrisk kraft artikkel 18 nr. 1**

Godkjent januar 2024

Innholdsfortegnelse

Fortale.....	7
DEL 1 Allmenne bestemmelser	9
Artikkel 1 Formål og virkeområde	9
Artikkel 2 Tidsplan for implementeringen	9
Artikkel 3 Definisjoner og tolkninger	9
Artikkel 4 Elektronisk kommunikasjon	11
Artikkel 5 Regler for midlertidig innstilling og gjenopptakelse av markedsvirksomhet, og regler for avregning ved midlertidig innstilling	11
Artikkel 6 Unntak fra offentliggjøring av informasjon	12
DEL 2 VILKÅR FOR LEVERANDØRER AV BALANSETJENESTER.....	13
<i>KAPITTEL 1 Generelle bestemmelser</i>	13
Artikkel 7 Kvalifiseringsprosessen for å bli en leverandør av balansetjenester	13
Artikkel 8 Regler for aggregering	14
Artikkel 9 Regler for tilordning av reguleringsobjekt i stasjonsgrupper	14
Artikkel 10 Geografisk informasjon om bud	15
Artikkel 11 Markedstidsenhet	15
Artikkel 12 Krav til leveranse av balanseenergi	15
Artikkel 13 Konsekvenser ved manglende overholdelse av de vilkårene som gjelder for leverandører av balansetjenester i reservemarkeder	16
Artikkel 14 Prosess for prioritering mellom kapasitetsmarkedene for aFRR og mFRR	16
Artikkel 15 Utveksling av FRR-kapasitet mellom budområder	16
<i>KAPITTEL 2 Vilkår for kapasitetsmarkedet for aFRR</i>	18
Artikkel 16 Krav til deltakelse i kapasitetsmarkedet for aFRR	18
Artikkel 17 Frister for kapasitetsmarkedet for aFRR	18

Artikkel 18 Budgivning i kapasitetsmarkedet for aFRR	19
Artikkel 19 Krav til bud i kapasitetsmarkedet for aFRR	19
Artikkel 20 Aksept av bud og fastsettelse av pris i kapasitetsmarkedet for aFRR	20
Artikkel 21 Spesialkjøp og ekstra kjøp i kapasitetsmarkedet for aFRR	21
Artikkel 22 Fallback/forenklet løsning i kapasitetsmarkedet for aFRR	21
Artikkel 23 Bytte av leveransepunkt for forpliktelser gitt gjennom kapasitetsmarkedet for aFRR	21
Artikkel 24 Overføring av forpliktelser for leveranse av aFRR-kapasitet	22
Artikkel 25 Tildeling av volum aFRR-balanseenergi	22
Artikkel 26 Krav til data og opplysninger for å vurdere leveransen av aFRR-kapasitet	23
Artikkel 27 Fastsettelse av aktivert volum og prissetting av aFRR-balanseenergi	23
Artikkel 28 Avregning av levert aFRR-kapasitet	23
Artikkel 29 Avregning av levert aFRR-balanseenergi	24
Artikkel 30 Avregning av aFRR-kapasitet som ikke er levert	24
Artikkel 31 Konsekvenser for leverandør av balansetjenester ved manglende overholdelse av vilkårene i kapasitetsmarkedet for aFRR	24
KAPITTEL 3 Vilkår for kapasitetsmarkedet for mFRR	25
Artikkel 32 Krav til deltakelse i kapasitetsmarkedet for mFRR	25
Artikkel 33 Frister for kapasitetsmarkedet for mFRR	25
Artikkel 34 Budgivning i kapasitetsmarkedet for mFRR	26
Artikkel 35 Krav til bud i kapasitetsmarkedet for mFRR	26
Artikkel 36 Begrensninger i bud i kapasitetsmarkedet for mFRR	27
Artikkel 37 Aksept av bud og fastsettelse av pris i kapasitetsmarkedet for mFRR	28
Artikkel 38 Spesialkjøp og ekstra kjøp i kapasitetsmarkedet for mFRR	28
Artikkel 39 Fallback/forenklet løsning i kapasitetsmarkedet for mFRR	29

Artikkel 40 Bytte av leveransepunkt for forpliktelser gitt gjennom kapasitetsmarkedet for mFRR	29
Artikkel 41 Overføring av forpliktelser for leveranse av mFRR-kapasitet	29
Artikkel 42 Krav til data og opplysninger for å vurdere leveransen av mFRR-kapasitet	30
Artikkel 43 Krav til tilgjengelighet i aktiveringsmarkedet for mFRR	30
Artikkel 44 Avregning av levert mFRR-kapasitet	31
Artikkel 45 Avregning av mFRR-kapasitet som ikke er levert	31
Artikkel 46 Konsekvenser for leverandør av balansetjenester ved manglende overholdelse av vilkårene i kapasitetsmarkedet for mFRR	32
KAPITTEL 4 Vilkår for sesongmarkedet for mFRR-kapasitet	33
Artikkel 47 Krav til deltakelse i sesongmarkedet for mFRR-kapasitet	33
Artikkel 48 Frister for sesongmarkedet for mFRR-kapasitet	33
Artikkel 49 Budgivning i sesongmarkedet for mFRR-kapasitet	34
Artikkel 50 Krav til bud i sesongmarkedet for mFRR-kapasitet	34
Artikkel 51 Begrensninger i bud i sesongmarkedet for mFRR-kapasitet	35
Artikkel 52 Aksept av bud og fastsettelse av pris i sesongmarkedet for mFRR-kapasitet	35
Artikkel 53 Spesialkjøp i sesongmarkedet for mFRR-kapasitet	36
Artikkel 54 Bytte av leveransepunkt for forpliktelser gitt gjennom sesongmarkedet for mFRR-kapasitet	37
Artikkel 55 Krav til tilgjengelighet i aktiveringsmarkedet for mFRR	37
Artikkel 56 Avregning av levert mFRR-kapasitet i sesongmarkedet	38
Artikkel 57 Avregning av mFRR-kapasitet som ikke er levert i sesongmarkedet	38
Artikkel 58 Konsekvenser for leverandør av balansetjenester ved manglende overholdelse av vilkårene i sesongmarkedet for mFRR-kapasitet	39
KAPITTEL 5 Vilkår for aktiveringsmarkedet for mFRR	40
Artikkel 59 Krav til deltakelse i aktiveringsmarkedet for mFRR	40

Artikkel 60 Tjenesteutsetting av aktivering av mFRR-balanseenergi.....	40
Artikkel 61 Frister for aktiveringsmarkedet for mFRR.....	41
Artikkel 62 Budgivning i aktiveringsmarkedet for mFRR	41
Artikkel 63 Krav til bud i aktiveringsmarkedet for mFRR.....	42
Artikkel 64 Informasjonsplikt i aktiveringsmarkedet for mFRR	43
Artikkel 65 Aksept av bud i aktiveringsmarkedet for mFRR.....	43
Artikkel 66 Fastsettelse av pris i aktiveringsmarkedet for mFRR.....	43
Artikkel 67 Aktivering av bud for mFRR-balanseenergi	45
Artikkel 68 Informasjon om pris og volum av mFRR-balanseenergi.....	46
Artikkel 69 Tildeling av volum mFRR-balanseenergi.....	46
Artikkel 70 Krav til tilgjengelighet i aktiveringsmarkedet for mFRR	46
Artikkel 71 Avregning av levert mFRR-balanseenergi.....	46
Artikkel 72 Konsekvenser for leverandør av balansetjenester i aktiveringsmarkedet for mFRR ved manglende overholdelse av vilkårene.....	47
DEL 3 VILKÅR FOR BALANSEANSVARLIGE	48
Artikkel 73 Balanseansvar	48
Artikkel 74 Krav for å bli balanseansvarlig	48
Artikkel 75 Krav til at balanseansvarlig er økonomisk ansvarlig for sine ubalanser	49
Artikkel 76 Krav til avregningsdata og -struktur for å beregne ubalanser	49
Artikkel 77 Regler for å endre posisjon før og etter lukketid på intradagmarkedet	49
Artikkel 78 Avgrensning av et ubalanseområde	50
Artikkel 79 Balanseavregningsperiode	50
Artikkel 80 Beregning av ubalanser	50
Artikkel 81 Fastsettelse av dominerende reguleringsretning	51
Artikkel 82 Beregning av ubalansepris	52

Artikkel 83 Verdien av unngått aktivering	52
Artikkel 84 Insentivkomponent	52
Artikkel 85 Avregning av ubalanser	52
Artikkel 86 Ferdigstillelse av balanseavregningen	53
Artikkel 87 Avregning av ytterligere kostnader	53
Artikkel 88 Konsekvenser for balanseansvarlige ved manglende overholdelse av vilkårene	53

Fortale

- (1) Dette dokumentet inneholder metode om vilkår for leverandører av balansetjenester og vilkår for balanseansvarlige, i samsvar med artikkel 18 i forordning (EU) 2017/2195 av 23. november 2017 om fastsettelse av retningslinjer for balansering av elektrisk kraft (EB)
- (2) EB gjelder som norsk forskrift i henhold til forskrift om vilkår for tilgang til nett for utveksling av elektrisk kraft over landegrensene § 1.
- (3) Formålet med EB er blant annet å fremme effektiv konkurranse, likebehandling og åpenhet i balansemarkedene, forbedre effektiviteten ved balansering, fremme mulighetene for å utveksle balansetjenester, lette deltakelsen for fornybare energikilder og tilrettelegge for deltakelse av laststyring, også gjennom aggregering.
- (4) EB artikkel 18 krever at TSO-en skal utarbeide et forslag til vilkårene for leverandører av balansetjenester og vilkårene for balanseansvarlige. Vilråene skal i henhold til EB artikkel 5 nr. 4 bokstav c godkjennes av Reguleringsmyndigheten for energi (RME) i medhold av energiloven og EB.
- (5) EB artikkel 16 og 17 fastsetter reglene som definerer rollen til leverandører av balansetjenester og rollen til balanseansvarlige.
- (6) Vilrå for FCR inngår ikke i denne metoden siden denne ressursen faller utenfor definisjonen av balansekapasitet i EB artikkel 2 nr. 5.
- (7) I disse vilrå angis de roller, plikter og prinsipper som gjelder for balansering ifølge EB artikkel 18. Vilråene er utformet for å sikre tilstrekkelig konkurranse på like vilrå mellom markedsaktørene, inkludert aktører som tilbyr aggregering.
- (8) Vilråene fastsetter en balanseavregningsperiode på 60 minutter frem til gjennomføringen av bestemmelsene i EB artikkel 53 nr. 1. I EB art. 53 nr. 1 er balanseavregningsperioden fastsatt til 15 minutter med en gjennomføringsdato senest tre år fra ikrafttredelsesdato for EB. Det henvises til RME-godkjent søknad om midlertidig dispensasjon fra kravet i henhold til EB artikkel 62 nr. 2 bokstav d.
- (9) I samsvar med EB artikkel 10 har utkast til vilrå vært på offentlig høring i en periode på minst én måned.
- (10) Denne metoden skal publiseres etter godkjenning i henhold til EB artikkel 7.
- (11) I EB artikkel 5 nr. 5 stilles krav om at vilråene skal inneholde forslag til frist for gjennomføring senest 12 måneder etter at vilråene er godkjent av reguleringsmyndigheten i samsvar med EB artikkel 5 nr. 4 bokstav c. I samsvar med EB artikkel 6 nr. 3 kan TSO-er som har ansvaret for å utarbeide forslag til vilrå eller metoder, eller reguleringsmyndigheter som har ansvar for å vedta disse i samsvar med artikkel 5 nr. 2, 3 og 4, be om endringer av disse vilråene.

- (12) I samsvar med EB artikkel 18 nr. 9 skal Statnett overvåke at alle parter oppfyller kravene som fastsettes i vilkårene for balansering i de norske budområdene.

DEL 1

Allmenne bestemmelser

Artikkel 1

Formål og virkeområde

Denne metoden fastsetter vilkår for balansering i det norske kraftsystemet i samsvar med EB artikkel 18. Dette omfatter vilkår for leverandører av balansetjenester, herunder vilkår for aFRR kapasitetsmarked, mFRR kapasitetsmarked og mFRR aktiveringsmarked. I tillegg fastsetter metoden vilkår for balanseansvarlige.

Artikkel 2

Tidsplan for implementeringen

1. Disse vilkårene skal være fullt iverksatt senest 12 måneder etter RMEs godkjenning.
2. Disse vilkårene blir bindende for Statnett når de er godkjent av RME. Dokumentet er ikke direkte bindende for aktørene, men Statnett skal sikre at vilkårene i dette dokumentet blir gjort gjeldende i avtaler mellom Statnett og leverandører av balansetjenester og balanseansvarlige.
3. Statnett skal publisere avtalene senest en måned før de tas i bruk.

Artikkel 3

Definisjoner og tolkninger

1. I disse vilkår gjelder definisjonene fastsatt i EB artikkel 2.
2. Videre gjelder følgende definisjoner i disse vilkårene:
  - a. «bud» er et spesifisert kvantum og pris for opp- eller nedregulering per tidsenhet,
  - b. «budkvantum» er budets leveranse eller anskaffet reservekapasitet i effekt i MW,
  - c. «volum» angir levert eller anskaffet eller avregnet reserve i energi i MWh,
  - d. «budområde» er et geografisk avgrenset område hvor markedsdeltakerne kan handle energi uten tildeling av handelskapasitet,
  - e. «driftsdøgn» er det døgnet budets leveranse skjer,
  - f. «driftstime» er den timen budets leveranse skjer,
  - g. «Fifty Nordic Market Management System» er et felles nordisk markedssystem for kapasitetsmarkedene for aFRR og mFRR,
  - h. «FiftyWeb» er en alternativ kanal for å sende inn systemdata og produksjonsplaner og anmelde bud i aktiveringsmarkedet for mFRR,

- i. «flaskehals» er en situasjon som oppstår når utvekslingsbehovet i nettet overstiger overføringsgrensen,
  - j. «reguleringsretning» er retning på en regulering, som kan være oppregulering og nedregulering,
  - k. «dominerende reguleringsretning» er retningen for netto regulert energivolum i en markedstidsenhet,
  - l. «markedstidsenhet» er det korteste tidsintervallet markedsprisen fastsettes for, som skal være minst like kort som balanseavregningsperioden,
  - m. «varighet» er maksimalt antall tidsenheter som reserven kan aktiveres sammenhengende,
  - n. «hviletid» er minimum antall tidsenheter som reserven ikke kan aktiveres på nytt etter en aktivering,
  - o. «marginalpris» er prising hvor alle aksepterte bud av samme produkt får samme pris per MW. Prisen fastsettes av siste aksepterte bud i prisrekkefølge,
  - p. «spesialkjøp» er de tilfeller der lokale nettforhold eller andre hensyn kan medføre at det inngås kontrakter til høyere priser enn marginalpris, og der avregning skjer til tilbudt pris,
  - q. «eksklusive bud» er ulike kombinasjoner av budkurver med ulike budkvantum og priser der kun ett av disse kan velges,
  - r. «oppregulering» er økt kraftproduksjon og/eller minsket kraftforbruk,
  - s. «nedregulering» er minsket kraftproduksjon og/eller økt kraftforbruk,
  - t. «nettavregningsområde» er et fysisk område der forbruk og/eller produksjon og utveksling kan måles,
  - u. «reguleringsobjekt» er en enhet for produksjon, forbruk eller energilagring som kan reguleres opp og/eller ned,
  - v. «stasjonsgruppe» er ett enkelt reguleringsobjekt eller en samling av reguleringsobjekter som brukes til anmelding og aktivering av bud i reservemarkeder, og innrapportering av systemdata og produksjonsplaner,
  - w. «interne kommersielle handelsplaner» er bilateral handel innenfor samme budområde,
  - x. «eksterne kommersielle handelsplaner» er handel på døgn- og intradagmarkedet,
  - y. «lukketid» er tidspunktet da det ikke lenger er tillatt å melde inn eller oppdatere bud i det aktuelle reservemarkedet,
  - z. «åpningstid» er tidspunktet da markedet åpnes for budgiving.
3. Videre gjelder følgende, om ikke annet kommer frem av sammenhengen:
- a. Entallsform inkluderer flertallsform og omvendt,
  - b. Inndelingen er gjort for å forenkle lesingen og påvirker ikke tolkningen av disse vilkår,

- c. Henvisning til lovgivning skal inkludere eventuelle endringer, utvidelser eller nye utgaver når disse trer i kraft,
  - d. Henvisning til «artikler» uten henvisning til EB eller annen forordning viser til artikler i disse vilkårene.
4. Følgende forkortelser er brukt i vilkårene:
- a. aFRR: frekvensgjenopprettingsreserver med automatisk aktivering,
  - b. mFRR: frekvensgjenopprettingsreserver med manuell aktivering,
  - c. FNMMS: Fifty Nordic Market Management System, som definert i nr. 2 bokstav g i denne artikkel.

Artikkel 4

Elektronisk kommunikasjon

1. Alle meldinger, deriblant kapasitets- og aktiveringsbud, produksjonsplaner og systemdata til Statnett skal skje elektronisk over den krypterte kommunikasjonsstandard Energy Communication Platform.
2. Et alternativ til Energy Communication Platform er å benytte webbaserte løsninger anvist av Statnett, som FiftyWeb eller FNMMS.
3. Statnett krever at balanseansvarlig rapporterer handelsvolum for interne og eksterne kommersielle handelsplaner ved bruk av standardisert e-post protokoll eller webservice.

Artikkel 5

Regler for midlertidig innstilling og gjenopptakelse av markedsvirksomhet, og regler for avregning ved midlertidig innstilling

1. I ekstraordinære situasjoner som gjør at ordinære prosesser ikke kan følges, skal Statnett i så stor grad som mulig basere valg av bud på de prinsippene som gjelder for markedsklarering ved ordinær prosess. Slike situasjoner kan være omfattende driftsforstyrrelser, force majeure-situasjoner, større datasystemproblemer eller lignende.
2. Statnett skal informere om situasjoner der ordinære prosesser ikke kan følges så raskt som praktisk mulig. Statnett skal informere på samme måte når normalforhold gjenoprettes.
3. Statnett skal i så stor grad som mulig tilstrebe å følge samme regler for avregning av ubalanser og avregning av balansekapasitet og balanseenergi som ved normaldriftstilstand.

*Artikkel 6***Unntak fra offentliggjøring av informasjon**

Statnett skal ikke offentliggjøre informasjon om tilbudte priser og volumer for de enkelte bud i kapasitetsmarked for aFRR, kapasitetsmarked for mFRR, sesongmarked for mFRR-kapasitet og aktiveringsmarked for mFRR i tråd med RME-godkjent søknad om unntak i henhold til EB artikkel 12 nr. 4.

DEL 2

VILKÅR FOR LEVERANDØRER AV BALANSETJENESTER*KAPITTEL 1***Generelle bestemmelser***Artikkel 7***Kvalifiseringsprosessen for å bli en leverandør av balansetjenester**

1. Statnett skal kreve at foretak som søker om å bli kvalifisert som leverandør av balansetjenester (heretter kalt søker) oppfyller følgende krav:
  - a. Søker skal selv være eier av reguleringsobjektet eller ha inngått avtale om å disponere reguleringsobjektet med kunde registrert på målepunktet hvor reguleringsobjektet er lokalisert.
  - b. Reguleringsobjekt i henhold til nr. 1 bokstav a i denne artikkel skal være prekvalifisert i henhold til 2017/1485 av 2. august 2017 om fastsettelse av retningslinjer for drift av transmisjonsnettet for elektrisk kraft (SO) artikkel 159. Prekvalifisering er en egen prosess med et eget søknads- og saksbehandlingsløp.
  - c. Reguleringsobjekt i henhold til nr. 1 bokstav b i denne artikkel skal være tilordnet en stasjonsgruppe som beskrevet i artikkel 9.
  - d. Søker skal være balanseansvarlig for, eller ha inngått avtale med balanseansvarlig i målepunktet hvor reguleringsobjektet er lokalisert.
  - e. Avtale beskrevet i nr. 1. bokstav d skal regulere kompensasjon for energi knyttet til leveranse av balansetjenester. Avtalen skal sikre at det foretak som er ansvarlig for øvrig energihandel knyttet til målepunktet blir kompensert av leverandør av balansetjenester ved aktivering av oppregulering, samt at leverandør av balansetjenester blir kompensert ved aktivering av nedregulering.
  - f. Søker skal inneha en omsetningskonsesjon fra RME.
  - g. Søker skal ha inngått avregningsavtale for balansetjenester med eSett.
  - h. Søker skal ha inngått avtale som leverandør av balansetjenester med Statnett.
  - i. Søker skal være registrert i Ediel-portalen.
  - j. Søker skal ha etablert Fifty-bruker.

- k. Søker skal ha opprettet og ha fått godkjent nødvendig kommunikasjon i henhold til artikkel 4.
2. Statnett skal kreve at søker sender skjema for søknad om å bli en leverandør av balansetjenester som dokumenterer at kravene i nr. 1 i denne artikkel er oppfylt.
3. Statnett skal behandle mottatte søknader i henhold til nr. 2 i denne artikkel. Dersom søknaden er mangelfull, skal Statnett uten ugrunnet opphold, og senest innen fire uker, meddele søker om dette og gi veiledning om manglene ved søknaden. Når Statnett mottar komplett søknad, skal Statnett uten ugrunnet opphold, og senest innen åtte uker, behandle søknaden og informere søkeren om vurderingen.

Artikkel 8

Regler for aggregering

Statnett skal tillate aggregering av forbruksanlegg, energilagringsanlegg og kraftproduksjonsanlegg, for å tilby balansetjenester. Aggregering foretas ved at reguleringsobjekt samles i stasjonsgrupper, jf. artikkel 9.

Artikkel 9

Regler for tilordning av reguleringsobjekt i stasjonsgrupper

1. Statnett skal kreve at leverandører av balansetjenester som leverer bud for aFRR eller mFRR, har prekvalifiserte reguleringsobjekter som inngår i en stasjonsgruppe.
2. Statnett har rett til å sette følgende betingelser for å samle reguleringsobjekt i en stasjonsgruppe:
  - a. Reguleringsobjektene i en stasjonsgruppe skal være innenfor samme budområde.
  - b. Reguleringsobjektene i en stasjonsgruppe skal ha samme balanseansvarlig.
  - c. Reguleringsobjektene skal være prekvalifisert i henhold til SO artikkel 159.
  - d. Det skal ikke være begrensninger i overføringskapasiteten mellom reguleringsobjekter i samme stasjonsgruppe. Statnett kan ved søknad gi unntak etter en individuell vurdering basert på reguleringsobjektens egenskaper og forhold i nettet i det aktuelle området.
  - e. Reguleringsobjekter fra forbruk og produksjon skal ikke tilhøre samme stasjonsgruppe.
  - f. Ulike produksjonsteknologier skal ikke tilhøre samme stasjonsgruppe.
  - g. Reguleringsobjekter fra energilagring skal inngå i egen stasjonsgruppe. Etter vurdering basert på planlagt bruk av reguleringsobjektet kan energilagringenheten inngå i stasjonsgruppe sammen med enten produksjon eller forbruk.

3. Statnett har rett til å kreve at leverandører av balansetjenester melder inn informasjon i Elhub om nytt reguleringsobjekt, endret eller fjernet reguleringsobjekt eller endring i balanseansvar.
4. Statnett skal tilordne reguleringsobjektene til stasjonsgrupper og informere leverandøren av balansetjenester eller søker i henhold til artikkel 7 nr. 1 om inndelingen senest åtte uker etter at Statnett mottar informasjon fra Elhub.
5. Statnett skal ha rett til å kreve endring av inndelingen i stasjonsgrupper med fire ukers varsel i tilfellene beskrevet i dette punkt bokstav a-c. Statnett skal ha gjennomført ny inndeling innen åtte uker etter sendt varsel.
  - a. Dersom det oppstår varige endringer i nettet i det aktuelle området.
  - b. Dersom det oppstår behov for endring av gruppering i forbindelse med automatisert balansering eller flaskehalshåndtering.
  - c. Ved revurdering av prekvalifiseringen til reguleringsobjektene i henhold til SO artikkel 159.

Artikkel 10

Geografisk informasjon om bud

1. Budområdene i markedene for balansetjenester skal til enhver tid følge gjeldende budområder i døgnet.
2. Bud i kapasitetsmarked for aFRR, kapasitetsmarked for mFRR, sesongmarked for mFRR-kapasitet og aktiveringsmarkedet for mFRR skal inneholde informasjon om stasjonsgruppe.

Artikkel 11

Markedstidsenhet

Markedstidsenheten for alle markedene beskrevet i disse vilkårene skal være 60 minutter.

Artikkel 12

Krav til leveranse av balanseenergi

Statnett skal stille krav om at leverandør av balansetjenester i sanntid arbeider for å regulere i henhold til aktivert budkvantum og at leverandør av balansetjenester vil være økonomisk ansvarlig for avvik i leveranse.

*Artikkel 13***Konsekvenser ved manglende overholdelse av de vilkårene som gjelder for leverandører av balansetjenester i reservemarkeder**

1. Statnett kan ekskludere leverandører av balansetjenester fra deltakelse i det aktuelle reservemarkedet dersom leverandøren av balansetjenester unnlater å oppfylle sine forpliktelser som fastsatt i markedsvilkårene.
2. Statnett kan avkorte betalingen til leverandør av balansetjenester ved avvik fra forpliktelser, slik det er fastsatt i artikkel 30 nr. 2, artikkel 45 nr. 1, artikkel 57 nr. 2 og artikkel 72 nr. 2.

*Artikkel 14***Prosess for prioritering mellom kapasitetsmarkedene for aFRR og mFRR**

1. Statnett skal ha følgende prosess for prioritering mellom kapasitetsmarkedene for aFRR og mFRR:
  - a. Bud for mFRR-kapasitet skal kunne kobles til bud for aFRR-kapasitet slik at leverandører av balansetjenester skal kunne gi bud for samme volum i begge kapasitetsmarkedene.
  - b. Bud fra leverandør av balansetjenester skal gis for hvert marked og det skal være separat prising i kapasitetsmarkedene for aFRR og mFRR. Bud for samme volum i begge markeder skal markeres i budgivningen som eksklusive budgrupper på tvers av markeder. Bud med kobling mellom markeder kan ikke kombineres med blokkbud.
  - c. Bud med kobling mellom markeder skal tildeles kapasitetsmarkedet for aFRR som det primære markedet.
    - i. Dersom budet aksepteres i kapasitetsmarkedet for aFRR skal budet automatisk utgå fra markedsklareringen for kapasitetsmarkedet for mFRR.
    - ii. Dersom budet ikke aksepteres i kapasitetsmarkedet for aFRR skal budet automatisk bli med i markedsklareringen for kapasitetsmarkedet for mFRR.

*Artikkel 15***Utveksling av FRR-kapasitet mellom budområder**

1. Reservebehov for et budområde kan dekkes inn fra et annet budområde gitt at det er tilgjengelig overføringskapasitet mellom budområdene. Overføringskapasiteten kan reserveres gjennom kapasitetsmarkedet. Ledig kapasitet utover det som er reservert, kan også brukes for aktivering av FRR.

2. Kjøp skal optimaliseres på tvers av budområder basert på bud for FRR-kapasitet (aFRR- og mFRR-kapasitet), ønskede kjøpsvolum og beregnet kostnad for reservasjon av nettkapasitet for overføring av reservekapasitet mellom budområder. Prosessen muliggjør reservasjon av overføringskapasitet i kapasitetsmarkedene opp til en bestemt grense, basert på samfunnsøkonomiske beregninger.
3. Reservasjon av overføringskapasitet i kapasitetsmarkedene for FRR skal baseres på samfunnsøkonomiske beregninger. Tildeling av overføringskapasitet skal gjøres i tråd med felles nordisk metode i henhold til EB artikkel 41 nr. 1.
4. Statnett har rett til å tildele maksimalt 10 % av overføringskapasiteten mellom to budområder til å utveksle FRR-kapasitet. Ved mangel på reserver i et budområde har Statnett rett til å øke grensen opp til maksimalt 20 %. Overføringskapasitet skal først bli tildelt kapasitetsmarkedet for aFRR, og deretter til kapasitetsmarkedet for mFRR.

KAPITTEL 2

Vilkår for kapasitetsmarkedet for aFRR

Artikkel 16

Krav til deltakelse i kapasitetsmarkedet for aFRR

1. Statnett skal sørge for at følgende vilkår oppfylles for deltakelse i kapasitetsmarkedet for aFRR
  - a. Full aktiveringstid for aFRR skal være 5 minutter. For å delta i kapasitetsmarkedet for aFRR må leverandør av balansetjenester sikre at reguleringer blir fullt ut aktivert maksimalt 5 minutter etter aktiveringstidspunktet.
  - b. Statnett krever at aksepterte bud i kapasitetsmarkedet for aFRR skal være fullt tilgjengelig for aktivering for hele den avtalte leveringsperioden, eventuelt at leverandøren av balansetjenester overfører sin forpliktelse til en annen leverandør av balansetjenester i tråd med artikkel 23.
  - c. For felleseide anlegg må bud i kapasitetsmarkedet for aFRR registreres av kun én leverandør av balansetjenester.

Artikkel 17

Frister for kapasitetsmarkedet for aFRR

1. Statnett skal kjøpe aFRR-kapasitet i en daglig auksjon dagen før driftsdøgnet.
  - a. Åpningstid er syv dager før driftsdøgnet (D-7) kl. 00:00 CET.
  - b. Lukketid er dagen før driftsdøgnet (D-1) kl. 07:30 CET.
2. Statnett skal publisere informasjon om de volumer aFRR-kapasitet som skal kjøpes inn i markedssystemet FNMMS ved åpning av budgivning. Informasjonen skal oppdateres fortløpende.
3. Etter budgivningens lukketid skal budene være bindende og kan ikke oppdateres eller trekkes.
4. Statnett skal informere den enkelte budgiver om auksjonsresultatet elektronisk umiddelbart etter auksjonen.
5. Statnett skal publisere resultat av auksjonen innen kl. 09:00 CET. Dersom feil oppstår og Statnett iverksetter fallback prosedyrer eller gjennomfører en alternativ løsning i henhold til artikkel 22, skal publisering skje uten ugrunnet opphold.

*Artikkel 18***Budgivning i kapasitetsmarkedet for aFRR**

1. Statnett skal stille følgende krav til leverandører av balansetjenester for budgivning i kapasitetsmarkedet for aFRR:
  - a. Budet skal leveres elektronisk i henhold til Statnett sin spesifikasjon,
  - b. Budet skal leveres per stasjonsgruppe,
  - c. Budet skal leveres separat for opp- og nedregulering,
  - d. Budet skal leveres per markedstidsenhet,
  - e. Tilbudt aFRR-kapasitet kan ikke inngå i andre forpliktelser.

*Artikkel 19***Krav til bud i kapasitetsmarkedet for aFRR**

1. Statnett skal fastsette følgende krav til bud i kapasitetsmarkedet for aFRR:
2. Bud i kapasitetsmarkedet for aFRR skal angi:
  - a. Budkvantum i MW,
  - b. Pris per MW per markedstidsenhet i euro,
  - c. Reguleringsretning,
  - d. Hvilken markedstidsenhet budet gjelder,
  - e. Delbarhet,
  - f. Type bud (enkelt, blokk, budkurve),
  - g. Lokalisering i form av stasjonsgruppe.
3. Budkvantum skal ha følgende krav:
  - a. Minste budkvantum skal være 1 MW, med trinn på 1 MW.
  - b. Budkvantum på 50 MW eller mindre kan være udelelige eller delelige i trinn på 1 MW. Bud skal regnes som delbare med mindre leverandør av balansetjenester spesifiserer unntak.
  - c. Budkvantum større enn 50 MW skal være delbare i trinn på 1 MW.

4. Statnett har rett til å stille krav om oppdeling av et bud av hensyn til lokalisering i nettet og budets størrelse.
5. Blokkbud kan benyttes for påfølgende markedstidsenheter, forutsatt at de har samme effekt i MW, reguleringsretning, budområde og pris.
6. Eksklusive bud skal kunne legges inn i form av en budkurve der bare ett bud innen gruppen av bud som danner budkurven kan bli kjøpt. Følgende gjelder for budkurver:
  - a. Kombinasjoner av budkurver skal gjelde for de samme markedstidsenhetene,
  - b. Budkurver skal leveres separat for oppregulering og nedregulering,
  - c. Budkurver kan ikke kombineres med blokkbud i henhold til nr. 5 i denne artikkel.
7. Det samlede tilbudte budkvantum skal ikke overstige det budkvantum leverandøren av balanse-tjenester er godkjent med fra prekvalifiseringsprosessen, jf. artikkel 7. Denne grensen kan være ulik for opp- og nedregulering.
8. Leverandører av balansetjenester skal kun levere aFRR fra reguleringsobjekter i samsvar med de godkjente parameterne fra prekvalifiseringen, og dermed innenfor det godkjente kapasitets-intervallet fra prekvalifiseringen.

Artikkel 20

Aksept av bud og fastsettelse av pris i kapasitetsmarkedet for aFRR

1. Det settes én pris per budområde og markedstidsenhet, separat for opp- og nedregulering.
2. Bud med tilslag i kapasitetsmarkedet for aFRR skal prissettes etter marginalpris.
3. Bud skal velges i prisrekkefølge. I særskilte tilfeller, hvis nødvendige vedlikeholdsarbeider eller feilsituasjoner i nettet skaper interne flaskehalsen i budområdet som gjør at budet ikke kan aktiveres, har Statnett rett til å helt eller delvis gjøre budet utilgjengelig for deltakelse i budvalget. Statnett skal ikke foreta en slik utilgjengeliggjøring uten god grunn, og leverandør av balanse-tjenester skal kunne få en forklaring av Statnett på forespørsel. Statnett skal ikke kompensere leverandør av balansetjenester for denne typen utilgjengeliggjøring.
4. Blokkbud skal ikke sette prisen, men kan føre til at det settes en høyere pris i en eller flere markedstidsenheter, slik at budet er lønnsomt i sin helhet, men ikke i hver markedstidsenhet. Total utbetaling for hele blokken skal være lik eller større enn beløpet som ville blitt utbetalt for det aksepterte volumet til budets pris.
5. I de tilfeller der prisen i et budområde blir satt av en kombinasjon av bud, kan det forekomme at bud med lavere budpris enn markedspris ikke blir akseptert.

6. Statnett har rett til å be leverandøren av balansetjenester dokumentere sin beregning av tilbudt pris. Når prissettingen i markedet ikke er samfunnsøkonomisk effektiv, har Statnett rett til å avvise bud.

Artikkel 21

Spesialkjøp og ekstra kjøp i kapasitetsmarked for aFRR

1. Statnett har rett til å inngå kontrakter til høyere priser enn marginalpris på grunn av lokale nettforhold og andre hensyn. Dette skal anses som spesialkjøp, der avregning skjer til tilbudt pris.
2. Ved mangel på reserver har Statnett rett til å be om ytterligere bud fra leverandører av balansetjenester, også etter budfristens utløp. Eventuelle ekstra kjøp av reserver etter prissetting i aFRR-markedet skal avregnes til tilbudt pris.

Artikkel 22

Fallback/forenklet løsning i kapasitetsmarkedet for aFRR

1. Statnett har rett til å benytte en forenklet løsning hvis markedssystemet skulle være nede slik at en normal markedsklarering ikke kan foretas.
2. Den forenklete løsningen vil avhenge av når feilen har oppstått på følgende måte:
  - a. Ved feil før markedsklarering skal Statnett kontakte leverandører av balansetjenester og be dem om å sende bud via alternativ løsning, eventuelt å bekrefte bud som allerede er sendt inn. Statnett skal gjennomføre en nasjonal markedsklarering for hvert budområde. Statnett har rett til å benytte bud fra tilgrensende budområder med manuell tildeling av overføringskapasitet dersom det ikke er tilstrekkelig med bud i et budområde.
  - b. Ved feil etter markedsklarering som gjør at plattformen ikke publiserer markedsresultater skal Statnett informere leverandører av balansetjenester om resultatene.
3. Statnett skal basere prissetting på marginalpris ved forenklet løsning.
4. Statnett skal informere leverandører av balansetjenester om resultater per e-post eller telefon etter markedsklarering.

Artikkel 23

Bytte av leveransepunkt for forpliktelser gitt gjennom kapasitetsmarkedet for aFRR

1. Statnett skal tillate leverandør av balansetjenester å flytte leveransepunkt mellom egne stasjonsgrupper innenfor samme budområde.

2. Ved flytting av leveransepunkt skal det ikke være begrensninger i nettkapasitet for det leveransepunktet leverandøren av balansetjenester ønsker å flytte til.
3. Statnett skal kreve at leverandør av balansetjenester som ønsker å flytte leveransepunkt skal sende oppdaterte systemdata senest 45 minutter før driftstimen.

Artikkel 24

Overføring av forpliktelser for leveranse av aFRR-kapasitet

1. Statnett skal sørge for at leverandører av balansetjenester skal ha rett til å overføre forpliktelser om å levere aFRR-kapasitet til annen leverandør av balansetjenester innenfor samme budområde.
2. Overføring av forpliktelse til å stille aFRR-kapasitet kan kun gjennomføres dersom det foreligger en bilateral avtale mellom godkjente leverandører av aFRR-kapasitet.
3. Statnett skal kreve at leverandøren av aFRR-kapasitet som har det opprinnelig aksepterte budet informerer Statnett om byttet av forpliktelser per telefon og e-post senest innen én time før starten av driftstimen med følgende opplysninger:
  - a. Hvilken leverandør av aFRR-kapasitet forpliktelse er overført fra,
  - b. Hvilken eller hvilke leverandør(er) av balansetjenester som har overtatt forpliktelsen til å stille aFRR-kapasitet,
  - c. Hvilket budkvantum i MW som er overført,
  - d. Innenfor hvilket budområde overføringen av aFRR-kapasitet har skjedd.
4. Statnett skal kreve at både opprinnelig og ny leverandør av balansetjenester skal sende inn oppdaterte systemdata senest 45 minutter før driftstimens start.
5. Statnett skal foreta avregningen med den opprinnelige leverandøren av balansetjenester som fikk tilslaget på aFRR-kapasitet.

Artikkel 25

Tildeling av volum aFRR-balanseenergi

1. Statnett skal sørge for at alle aktiverte volum aFRR balanseenergi tildeles berørte balanseansvarlige parter slik at en ubalansejustering kan beregnes i henhold til artikkel 80 nr. 1 bokstav c.

*Artikkel 26***Krav til data og opplysninger for å vurdere leveransen av aFRR-kapasitet**

1. Statnett skal stille følgende krav til data og opplysninger for å vurdere leveransen av aFRR-kapasitet:
  - a. Leverandør av aFRR-kapasitet skal rapportere inn sine produksjonsplaner og systemdata i henhold til den kapasiteten de har fått tilslag på i kapasitetsmarkedet for aFRR i henhold til fos §8a.
  - b. Leverandørene av balansetjenester er pliktig å informere Statnett umiddelbart om alle forhold som har betydning for deres leveranse av aFRR.

*Artikkel 27***Fastsettelse av aktivert volum og prissetting av aFRR-balanseenergi**

1. Statnett skal fastsette aktivert volum aFRR-balanseenergi per stasjonsgruppe for hver retning, der positivt tegn angir oppregulering og negativt tegn angir nedregulering.
2. Det aktiverte aFRR-energivolumet skal prises til pris for mFRR-balanseenergi i tilsvarende reguleringsretning, jf. artikkel 66.

*Artikkel 28***Avregning av levert aFRR-kapasitet**

1. Statnett skal avregne aFRR-kapasitet basert på forpliktelsen for aFRR-kapasitet, for hver markedstidsenhet, spesifisert for oppregulering og nedregulering.
2. Ved avvik mellom forpliktelse og tilgjengelig aFRR-kapasitet skal Statnett redusere betalingen slik fastsatt i artikkel 30.
3. Ved avvik fra forpliktelsen i deler av en markedstidsenhet skal leverandøren av balansetjenester få avvik tilsvarende hele markedstidsenheten.
4. Statnett skal kreve at dersom leverandøren av balansetjenester ved aktivering ikke kan tilby akseptert volum skal leverandøren av balansetjenester sende inn systemdata i tråd med volumet som kan leveres. Statnett skal i slike tilfeller avkorte betalingen for de markedstidsenheter volumet er redusert eller utilgjengelig, som angitt i artikkel 30.
5. Statnett skal sikre at leverandøren av balansetjenester har tilgang til informasjon om sine forpliktelser og eventuelle avvik via FiftyWeb.
6. Statnett skal sende ut en avregningsrapport for foregående uke én virkedag etter ukenslutt.

7. Statnett skal avregne aFRR-kapasitet ukentlig, fire virkedager etter ukens slutt.
8. Statnett skal utbetale i henhold til vilkårene til aktuell leverandør av balansetjenester 14 dager etter utført avregning.

Artikkel 29

Avregning av levert aFRR-balanseenergi

1. Statnett skal estimere aktivert aFRR-balanseenergi per stasjonsgruppe og daglig rapportere til leverandørene av balansetjenester den estimerte leveransen i MWh og tilhørende pris i EUR/MW per markedstidsenhet for foregående døgn.
2. Fakturering eller kreditering av estimert levert aFRR-balanseenergi skal inkluderes i oppgjøret fra den nordiske balanseavregningen.

Artikkel 30

Avregning av aFRR-kapasitet som ikke er levert

1. Statnett skal kreve tilbakebetaling fra leverandøren av balansetjenester for aFRR-kapasitet som ikke er gjort tilgjengelig:
  - a. Ved avvik mellom tilgjengelig kapasitet og kjøpt kapasitet,
  - b. Ved avvik mellom bestilt aktivering og utført regulering.
2. Statnett skal redusere kompensasjonen for de markedstidsenheter volumet er redusert eller utilgjengelig. Prisen for avviket er marginalprisen av aFRR-kapasitet for tilsvarende markedstidsenhet.

Artikkel 31

Konsekvenser for leverandør av balansetjenester ved manglende overholdelse av vilkårene i kapasitetsmarkedet for aFRR

1. Ved mislighold av vilkårene skal Statnett gjøre leverandøren av balansetjenester oppmerksom på misligholdet, og gi en frist for å bringe forholdet i orden.
2. Ved vesentlig mislighold har Statnett rett til å ekskludere leverandøren av balansetjenester fra deltakelse i kapasitetsmarkedet for aFRR med umiddelbar virkning, og har samtidig rett til å kreve tilbakebetalt betaling for perioden.

KAPITTEL 3

Vilkår for kapasitetsmarkedet for mFRR

Artikkel 32

Krav til deltakelse i kapasitetsmarkedet for mFRR

1. Statnett skal sørge for at følgende vilkår oppfylles for deltakelse i kapasitetsmarkedet for mFRR:
  - a. Full aktiveringstid for mFRR skal være 15 minutter. For å delta i kapasitetsmarkedet for mFRR skal leverandør av balansetjenester sikre at reguleringer blir fullt ut aktivert maksimalt 15 minutter etter aktiveringstidspunktet, som angitt i artikkel 59 nr. 1.
  - b. Leverandører av balansetjenester må oppfylle gjeldende vilkår i aktiveringsmarkedet for mFRR jf. kapittel 5 for å kunne gi bud i kapasitetsmarkedet for mFRR.
  - c. Leverandører av balansetjenester med aksepterte bud i kapasitetsmarkedet for mFRR, samt eventuelt spesialkjøp og mFRR-sesongkjøp, skal levere bud med minst tilsvarende budkvantum i aktiveringsmarkedet for mFRR for hele den avtalte leveringsperioden.
  - d. For felleseide anlegg må bud i kapasitetsmarkedet for mFRR registreres av kun én leverandør av balansetjenester.

Artikkel 33

Frister for kapasitetsmarkedet for mFRR

1. Statnett skal kjøpe mFRR-kapasitet i en daglig auksjon dagen før driftsdøgnet.
  - a. Åpningstid er syv dager før driftsdøgnet (D-7) kl. 00:00 CET.
  - b. Lukketid er dagen før driftsdøgnet (D-1) kl. 07:30 CET.
2. Statnett skal publisere informasjon om de volumer mFRR-kapasitet som skal kjøpes inn i markedssystemet FNMMS ved åpning av budgivning. Informasjonen skal oppdateres fortløpende.
3. Etter budgivningens lukketid skal budene være bindende og kan ikke oppdateres eller trekkes.
4. Statnett skal informere den enkelte budgiver om auksjonsresultatet elektronisk umiddelbart etter auksjonen.
5. Statnett skal publisere resultat av auksjonen innen kl. 09:00 CET. Dersom feil oppstår og Statnett iverksetter fallback prosedyrer eller gjennomfører en alternativ løsning i henhold til artikkel 39, skal publisering skje uten ugrunnet opphold.

*Artikkel 34***Budgivning i kapasitetsmarkedet for mFRR**

1. Statnett skal stille følgende krav til leverandører av balansetjenester for budgivning i kapasitetsmarkedet for mFRR:
  - a. Bud skal leveres elektronisk i henhold til Statnett sin spesifikasjon,
  - b. Bud skal leveres per stasjonsgruppe,
  - c. Bud skal leveres separat for opp- og nedregulering,
  - d. Bud skal leveres per markedstidsenhet,
  - e. Tilbudt mFRR-kapasitet kan ikke inngå i andre forpliktelser.

*Artikkel 35***Krav til bud i kapasitetsmarkedet for mFRR**

1. Statnett skal fastsette følgende krav til bud i kapasitetsmarkedet for mFRR.
2. Bud i kapasitetsmarkedet for mFRR skal angi:
  - a. Budkvantum i MW,
  - b. Pris per MW per markedstidsenhet i euro,
  - c. Reguleringsretning,
  - d. Hvilken markedstidsenhet budet gjelder,
  - e. Varighet og hviletid for bud med begrensninger, jf. artikkel 36,
  - f. Delbarhet,
  - g. Type bud (enkelt, blokk, budkurve),
  - h. Lokalisering i form av stasjonsgruppe og budområde.
3. Budkvantum skal ha følgende krav:
  - a. Minste budkvantum skal være 1 MW, med trinn på 1 MW. Samtidig må minimum budkvantum i vilkårene for aktiveringsmarkedet for mFRR oppfylles, jf. artikkel 63 nr. 4.
  - b. Budkvantum på 50 MW eller mindre kan være udelelige eller delelige i trinn på 1 MW. Bud skal regnes som delbare med mindre leverandøren av balansetjenester spesifiserer unntak.

- c. Budkvantum større enn 50 MW skal være delbare i trinn på 1 MW.
4. Statnett har rett til å stille krav om oppdeling av et bud av hensyn til lokalisering i nettet og budets størrelse.
5. Blokkbud kan benyttes for påfølgende markedstidsenheter, forutsatt at de har samme effekt i MW, reguleringsretning, budområde og pris.
6. Eksklusive bud kan legges inn i form av en budkurve der bare ett bud innen gruppen av bud som danner budkurven kan bli kjøpt. Følgende gjelder for budkurver:
  - a. Kombinasjoner av budkurver skal gjelde for de samme markedstidsenhetene,
  - b. Budkurver skal leveres separat for oppregulering og nedregulering,
  - c. Budkurver kan ikke kombineres med blokkbud i henhold til nr. 5 i denne artikkel.
7. Bud i kapasitetsmarked for mFRR kan kobles til bud i kapasitetsmarked for aFRR, i henhold til artikkel 14.
8. Det samlede tilbudte budkvantum skal ikke overstige det budkvantum leverandøren av balansetjenester er godkjent for i prekvalifiseringsprosessen, jf. artikkel 7. Denne grensen kan være ulik for opp- og nedregulering.
9. Leverandører av balansetjenester kan kun levere mFRR fra reguleringsobjekter i samsvar med de godkjente parameterne fra prekvalifiseringen, og dermed innenfor det godkjente kapasitetsintervallet fra prekvalifiseringen.

Artikkel 36

Begrensninger i bud i kapasitetsmarkedet for mFRR

1. Statnett skal tillate bud med eller uten begrensninger i varighet og hviletid etter aktivering i kapasitetsmarkedet for mFRR.
2. Leverandører av balansetjenester kan gi bud uten begrensninger for volum som kan leveres i hele perioden og som ikke har hviletid etter aktivering.
3. Leverandører av balansetjenester kan gi bud med begrensninger i varighet og hviletid for volum der tilgjengeligheten til budene vil bli påvirket av hvordan de aktiveres.
4. Leverandører av balansetjenester skal sørge for at bud hvor underliggende reguleringsobjekt er omfattet av felles hviletids- eller varighetsbegrensninger angis med samme gruppeidentifikasjon slik at optimeringen som velger bud kan ta hensyn til implikasjoner for tilgjengelighet ved aktivering.

5. Leverandører av balansetjenester må sikre at de volumer de har fått tilslag på i kapasitetsmarkedet for mFRR faktisk kan aktiveres. Leverandører av balansetjenester med aksepterte bud med begrensninger som kan påvirke deres tilgjengelighet for påfølgende døgn skal ikke levere bud for påfølgende døgn i de timene de ikke er tilgjengelig for levering.
6. Bud med varighets- og hviletidsbegrensninger kan ikke kombineres med blokkbud, jf. artikkel 34 nr. 5.

Artikkel 37

Aksept av bud og fastsettelse av pris i kapasitetsmarkedet for mFRR

1. Det settes én pris per budområde og markedstidsenhet, separat for opp- og nedregulering.
2. Bud med tilslag i kapasitetsmarkedet for mFRR skal prises etter marginalpris.
3. Bud skal velges i prisrekkefølge. I særskilte tilfeller, hvis nødvendige vedlikeholdsarbeider eller feilsituasjoner i nettet skaper interne flaskehalsar i budområdet som gjør at budet ikke kan aktiveres, har Statnett rett til å helt eller delvis gjøre budet utilgjengelig for deltakelse i budvalget. Statnett skal ikke foreta en slik utilgjengeliggjøring uten god grunn. Statnett skal gi begrunnelse til leverandør av balansetjenester på forespørsel. Statnett skal ikke kompensere leverandører av balansetjenester for denne typen utilgjengeliggjøring.
4. Blokkbud skal ikke sette prisen, men kan føre til at det settes en høyere pris i en eller flere markedstidsenheter, slik at budet er lønnsomt i sin helhet, men ikke i hver markedstidsenhet. Total utbetaling for hele blokken skal være lik eller større enn beløpet som ville blitt utbetalt for det aksepterte volumet til budets pris.
5. I de tilfeller der prisen i et budområde blir satt av en kombinasjon av bud, kan det forekomme at bud med lavere budpris enn markedspris ikke blir akseptert.
6. Statnett har rett til å be leverandøren av balansetjenester dokumentere sin beregning av tilbudt pris. Når prissettingen i markedet ikke er samfunnsøkonomisk effektiv, har Statnett rett til å avvise bud.

Artikkel 38

Spesialkjøp og ekstra kjøp i kapasitetsmarkedet for mFRR

1. Statnett har rett til å inngå kontrakter til høyere priser enn marginalpris på grunn av lokale nettforhold og andre hensyn. Dette skal anses som spesialkjøp, der avregning skjer til tilbudt pris.
2. Ved mangel på reserver har Statnett rett til å be om ytterligere bud fra leverandører av balansetjenester, også etter budfristens utløp. Eventuelle ekstra kjøp av reserver etter prissetting i mFRR-markedet skal avregnes til tilbudt pris.

*Artikkel 39***Fallback/forenklet løsning i kapasitetsmarkedet for mFRR**

1. Statnett har rett til å benytte en forenklet løsning hvis markedssystemet skulle være nede slik at en normal markedsklarering ikke kan foretas.
2. Den forenklete løsningen vil avhenge av når feilen har oppstått på følgende måte:
  - a. Ved feil før markedsklarering skal Statnett kontakte leverandører av balansetjenester og be dem om å sende bud via alternativ løsning, eventuelt å bekrefte bud som allerede er sendt inn. Statnett skal gjennomføre en nasjonal markedsklarering for hvert budområde. Statnett har rett til å benytte bud fra tilgrensende budområder med manuell tildeling av overføringskapasitet dersom det ikke er tilstrekkelig med bud i et budområde.
  - b. Ved feil etter markedsklarering som gjør at plattformen ikke publiserer markedsresultater skal Statnett informere leverandører av balansetjenester om resultatene.
3. Statnett skal basere prissetting på marginalpris ved forenklet løsning.
4. Statnett skal informere leverandører av balansetjenester om resultater per e-post eller telefon etter markedsklarering.

*Artikkel 40***Bytte av leveransepunkt for forpliktelser gitt gjennom kapasitetsmarkedet for mFRR**

1. Statnett skal tillate leverandør av balansetjenester å flytte leveransepunkt mellom egne stasjonsgrupper innenfor samme budområde.
2. Ved flytting av leveransepunkt skal det ikke være begrensninger i nettkapasitet for det leveransepunktet leverandøren av balansetjenester ønsker å flytte til.
3. Statnett skal kreve at leverandør av balansetjenester som ønsker å flytte leveransepunkt skal sende oppdaterte systemdata senest 45 minutter før driftstimen.

*Artikkel 41***Overføring av forpliktelser for leveranse av mFRR-kapasitet**

1. Statnett skal sørge for at leverandører av balansetjenester skal ha rett til å overføre forpliktelser om å levere mFRR-kapasitet til annen leverandør av balansetjenester innenfor samme budområde.
2. Overføring av forpliktelse til å stille mFRR-kapasitet kan kun gjennomføres dersom det foreligger en bilateral avtale mellom godkjente leverandører av mFRR-kapasitet.

3. Statnett skal kreve at leverandøren av mFRR-kapasitet som har det opprinnelig aksepterte budet, informerer Statnett om byttet av forpliktelser per telefon og e-post senest innen én time før starten av driftstimen med følgende opplysninger:
  - a. Hvilken leverandør av mFRR-kapasitet forpliktelse er overført fra,
  - b. Hvilken eller hvilke leverandør(er) av balansetjenester som har overtatt forpliktelsen til å stille mFRR-kapasitet,
  - c. Hvilket budkvantum i MW som er overført,
  - d. Innenfor hvilket budområde overføringen av mFRR-kapasitet har skjedd.
4. Statnett skal kreve at både opprinnelig og ny leverandør av mFRR-kapasitet skal sende inn oppdaterte systemdata senest 45 minutter før driftstimens start.
5. Statnett skal foreta avregningen med den opprinnelige leverandøren av balansetjenester som fikk tilslaget på mFRR-kapasitet.

Artikkel 42

Krav til data og opplysninger for å vurdere leveransen av mFRR-kapasitet

1. Statnett skal stille følgende krav til data og opplysninger for å vurdere leveransen av mFRR-kapasitet:
  - a. Leverandør av mFRR-kapasitet skal rapportere sine produksjonsplaner og systemdata i henhold til den kapasiteten de har fått tilslag på i kapasitetsmarkedet for mFRR i henhold til fos §8a.
  - b. Leverandørene av balansetjenester er pliktig å informere Statnett umiddelbart om alle forhold som har betydning for deres leveranse av mFRR.

Artikkel 43

Krav til tilgjengelighet i aktiveringsmarkedet for mFRR

1. Statnett skal kreve at leverandør av balansetjenester stiller akseptert volum i kapasitetsmarkedet for mFRR tilgjengelig i aktiveringsmarkedet for mFRR i aktuell tidsperiode. Det vises til vilkår for budgivning i aktiveringsmarkedet for mFRR, jf. artikkel 62.
2. Budkvantum i aktiveringsmarkedet for mFRR skal være lik eller større enn den samlede forpliktelsen i kapasitetsmarkedet for mFRR, samt i sesongmarkedet for mFRR-kapasitet og spesialkjøp av mFRR-kapasitet.

3. Statnett skal kreve at i alle tilfeller der leverandøren av balansetjenester ikke er i stand til å levere det avtalte volum helt eller delvis i deler av avtaleperioden, skal leverandøren av balansetjenester korrigere dette løpende i aktiveringsmarkedet for mFRR.

Artikkel 44

Avregning av levert mFRR-kapasitet

1. Statnett skal avregne mFRR-kapasitet basert på den samlede forpliktelsen i kapasitetsmarkedet for mFRR, i sesongmarkedet for mFRR, samt for spesialkjøp og ekstra kjøp, og at leverandøren av balansetjenester leverte minst tilsvarende bud i aktiveringsmarkedet for mFRR, for hver markedstidsenhet.
2. Avregningen skal spesifiseres for mFRR-kapasitet, spesialkjøp, ekstra kjøp og mFRR-sesongkjøp.
3. Ved avvik mellom forpliktelse og leveranse skal Statnett redusere betalingen slik fastsatt i artikkel 45.
4. Ved avvik fra forpliktelsen i deler av en markedstidsenhet skal leverandøren av balansetjenester få avvik tilsvarende hele markedstidsenheten.
5. Statnett skal sikre at leverandøren av balansetjenester har tilgang til informasjon om sine forpliktelser og eventuelle avvik via FiftyWeb.
6. Statnett skal sende ut en avregningsrapport for foregående uke én virkedag etter ukeslutt.
7. Statnett skal avregne mFRR-kapasitet ukentlig, normalt fire virkedager etter ukens slutt.
8. Statnett skal utbetale i henhold til vilkårene til aktuell leverandør av balansetjenester 14 dager etter utført avregning.

Artikkel 45

Avregning av mFRR-kapasitet som ikke er levert

1. Om avvik oppstår skal Statnett avkorte betalingen, basert på differansen mellom aksepterte kapasitetsbud og faktiske bud i aktiveringsmarkedet for mFRR. Prisen for avviket er marginalprisen for tilsvarende markedstidsenhet, multiplisert med en faktor på to.
2. Om det beregnede avkortingsbeløpet for en uke er høyere enn den samlede betalingen for uken, så settes oppgjøret av det gjeldende budområdet til null for uken.
3. Ved uenighet om hvorvidt det har vært avvik på levert eller tilgjengelig volum skal leverandøren av balansetjenester gis en frist på to uker etter leveringstidspunkt til å informere Statnett.

*Artikkel 46***Konsekvenser for leverandør av balansetjenester ved manglende overholdelse av vilkårene i kapasitetsmarkedet for mFRR**

1. Ved mislighold av vilkårene skal Statnett gjøre leverandøren av balansetjenester oppmerksom på misligholdet, og gi en frist for å bringe forholdet i orden.
2. Ved vesentlig mislighold har Statnett rett til å ekskludere leverandøren av balansetjenester fra deltakelse i kapasitetsmarkedet for mFRR med umiddelbar virkning, og har samtidig rett til å kreve tilbakebetaling for perioden.

KAPITTEL 4

Vilkår for sesongmarkedet for mFRR-kapasitet

Artikkel 47

Krav til deltakelse i sesongmarkedet for mFRR-kapasitet

1. Statnett har rett til å anskaffe mFRR-kapasitet i et sesongmarked for mFRR-kapasitet i tillegg til daglig oppkjøp i kapasitetsmarkedet for mFRR, jf. kapittel 3.
2. Statnett skal dele inn sesongmarkedet for mFRR-kapasitet i to produkter basert på budenes begrensninger i varighet og hviletid, jf. artikkel 51:
  - a. Produkt som kan leveres i hele perioden uten begrensninger, er definert som mFRR "Høykvalitet"
  - b. Produkt med begrensninger i varighet og hviletid som påvirker aktivering, er definert som mFRR "Med begrensninger"
3. Statnett skal sørge for at følgende vilkår oppfylles for deltakelse i sesongmarkedet for mFRR-kapasitet:
  - a. Full aktiveringstid for mFRR skal være 15 minutter. For å delta i sesongmarkedet for mFRR-kapasitet skal leverandør av balansetjenester sikre at reguleringer blir fullt ut aktivert maksimalt 15 minutter etter aktiveringstidspunktet, som angitt i artikkel 59 nr. 1.
  - b. Leverandører av balansetjenester må oppfylle gjeldende vilkår i aktiveringsmarkedet for mFRR jf. kapittel 5 for å kunne gi bud i sesongmarkedet for mFRR-kapasitet.
  - c. Leverandører av balansetjenester med aksepterte bud i sesongmarkedet for mFRR-kapasitet samt eventuelt i kapasitetsmarkedet for mFRR og for spesialkjøp, skal levere bud med minst tilsvarende budkvantum i aktiveringsmarkedet for mFRR for hele den avtalte leveringsperioden.
  - d. For felleseide anlegg må bud i sesongmarkedet for mFRR-kapasitet registreres av kun én leverandør av balansetjenester.

Artikkel 48

Frister for sesongmarkedet for mFRR-kapasitet

1. Statnett skal fastsette når og om det skal bes om tilbud på mFRR-kapasitet i sesongmarkedet og publisere informasjon om deltakelse i sesongmarkedet for mFRR-kapasitet i rimelig tid før budfrist.

2. Statnett skal angi aktuelle tidsfrister i budinvitasjonen.
3. Statnett skal fastsette tidsavsnittet for mFRR-sesong.
4. Statnett skal informere hver leverandør av balansetjenester på e-post om pris og akseptert volum innen utløpet av vedståelsesfristen.
5. Statnett skal publisere samlet resultat fra sesongmarkedet for mFRR-kapasitet.

Artikkel 49

Budgivning i sesongmarkedet for mFRR-kapasitet

1. Statnett skal stille følgende krav til leverandører av balansetjenester for budgivning i sesongmarkedet for mFRR-kapasitet:
  - a. Bud skal leveres på format i henhold til Statnett sin spesifikasjon,
  - b. Bud skal leveres per stasjonsgruppe,
  - c. Bud skal leveres separat for opp- og nedregulering,
  - d. Bud skal leveres per markedstidsenhet,
  - e. Bud skal leveres med informasjon om type produkt, jf. artikkel 47 nr. 2.
2. Statnett kan ved behov stille krav om oppdeling av et bud av hensyn til lokale nettforhold og budets størrelse.
3. Statnett skal påse at leverandør av balansetjenester ikke tilbyr volum som er forventet utilgjengelig i hele eller deler av den aktuelle markedsperioden i sesongmarkedet for mFRR-kapasitet.

Artikkel 50

Krav til bud i sesongmarkedet for mFRR-kapasitet

1. Statnett skal fastsette følgende krav til bud i sesongmarkedet for mFRR-kapasitet.
2. Bud i sesongmarkedet for mFRR-kapasitet skal angi:
  - a. Budkvantum i MW,
  - b. Pris per MW per markedstidsenhet i euro
  - c. Lokalisering i form av stasjonsgruppe og budområde,
  - d. Reguleringsretning,

- e. Om tilbudt budkvantum gjelder forbruk eller produksjon,
  - f. Varighet og hviletid for bud med begrensninger, jf. artikkel 51.
3. Leverandør av balansetjenester skal sikre at eventuelle bud i kapasitetsmarkedet for mFRR ikke er i motstrid med de bud som har fått tilslag i sesongmarkedet for mFRR-kapasitet når det gjelder varighet- og hviletidsbegrensninger.
  4. Minste budkvantum skal være 1 MW, med trinn på 1 MW. Samtidig må minimum budkvantum i vilkårene for aktiveringsmarkedet for mFRR oppfylles, jf. artikkel 63 nr. 4.
  5. Budområdene i sesongmarkedet for mFRR-kapasitet skal følge de til enhver tid gjeldende budområder i døgnet.
  6. Statnett har rett til å gjøre endringer av budområder i løpet av sesongen, i dette tilfellet skal Statnett avtale en omfordeling av forpliktelser som er påvirket. Avtalt pris skal ikke påvirkes.

Artikkel 51

Begrensninger i bud i sesongmarkedet for mFRR-kapasitet

1. Statnett skal tillate bud med eller uten begrensninger i varighet og hviletid etter aktivering i sesongmarkedet for mFRR.
2. Leverandører av balansetjenester kan gi bud uten begrensninger for volum som kan leveres i hele perioden og som ikke har hviletid etter aktivering.
3. Leverandører av balansetjenester kan gi bud med begrensninger i varighet og hviletid for volum der tilgjengeligheten til budene vil bli påvirket av hvordan de aktiveres. Maksimal hviletid for mFRR Med begrensninger skal være 8 timer.

Artikkel 52

Aksept av bud og fastsettelse av pris i sesongmarkedet for mFRR-kapasitet

1. Statnett har rett til å fastsette hvilke bud som aksepteres.
  - a. Budvalg er basert på prisrekkefølge.
  - b. Ved lik pris velges bud ut fra passende budkvantum og deretter innsendingstidspunkt.
2. Bud med tilslag i sesongmarkedet for mFRR-kapasitet skal prissettes etter marginalpris.
3. Statnett har rett til å avvike fra priskriteriene der:
  - a. Lokale nettforhold medfører behov for å hoppe over bud.

- b. Behovet for minimum volum fra produktet mFRR Høykvalitet gir behov for å hoppe over bud i produktet mFRR Med begrensninger.
4. Bud med begrensninger jf. artikkel 51 skal få en trinnvis reduksjon i betalingen etter følgende formel basert på angitt varighet og hviletid:
- $$\text{Betaling} = V_f \times H_f \times (\text{tilbudt effekt}) \times (\text{marginalpris i aktuelt produkt})$$
- a. Varighets- og hviletidsfaktorer:
- Varighet >4 timer: $V_f=1,0$; varighet 4 timer: $V_f=0,98$; varighet 3 timer: $V_f=0,95$; varighet 2 timer: $V_f=0,90$ og varighet 1 time: $V_f=0,80$
  - Hviletid 1-2 timer: $H_f=0,98$; hviletid 3-4 timer: $H_f=0,95$; hviletid 5-6 timer: $H_f=0,90$ og hviletid 7-8 timer: $H_f=0,80$
5. Ved forekomst av flaskehals mellom budområder kan mFRR Høykvalitet og mFRR Med begrensninger få ulike priser per budområde.
6. Statnett skal benytte følgende prisregler for mFRR Høykvalitet og mFRR Med begrensninger:
- Begge produktene skal prises til høyeste aksepterte bud i de tilfeller hvor volumfordelingen mellom produktene ikke har betydning for kjøpet.
  - Produktene skal prises separat til høyeste aksepterte bud innenfor eget produkt i de tilfeller hvor sikring av ressurser i mFRR Høykvalitet gir "overhopp" av bud i mFRR Med begrensninger.
7. Statnett skal kommunisere årsak for overhopp grunnet lokale nettforhold til leverandørene av balansetjenester.

Artikkel 53

Spesialkjøp i sesongmarkedet for mFRR-kapasitet

- Statnett har rett til å inngå kontrakter for spesialkjøp ut fra allerede inngitte tilbud i de tilfeller det er behov for mer effektreserve for å dekke nasjonale eller regionale behov. Leverandør av balansetjenester står i slike tilfeller fritt til å avgjøre om opprinnelig bud fortsatt gjelder.
- Spesialkjøp kan benyttes i tidsrommet frem til døgnet er klarert.

*Artikkel 54***Bytte av leveransepunkt for forpliktelser gitt gjennom sesongmarkedet for mFRR-kapasitet**

1. Statnett skal tillate leverandør av balansetjenester å flytte leveransepunkt mellom egne stasjonsgrupper innenfor samme budområde.
2. Ved flytting av leveransepunkt skal det ikke være begrensninger i nettkapasitet for det leveransepunktet leverandøren av balansetjenester ønsker å flytte til.
3. Leverandør av balansetjenester kan erstatte forpliktelser i aktiveringsmarkedet for mFRR med ressurser med samme eller bedre kvalitet når det gjelder begrensninger i varighet eller hviletid.
4. Statnett skal kreve at leverandør av balansetjenester som ønsker å flytte leveransepunkt skal sende oppdaterte systemdata senest 45 minutter før driftstimen.

*Artikkel 55***Krav til tilgjengelighet i aktiveringsmarkedet for mFRR**

1. Statnett skal kreve at leverandør av balansetjenester stiller akseptert volum i sesongmarkedet for mFRR tilgjengelig i aktiveringsmarkedet for mFRR i aktuell tidsperiode, for alle døgn som omfattes av markedsperioden. Det vises til vilkår for budgivning i aktiveringsmarkedet for mFRR, jf. artikkel 62.
2. Budkvantum i aktiveringsmarkedet for mFRR må være lik eller større enn den samlede forpliktelsen i sesongmarkedet for mFRR-kapasitet, det daglige kapasitetsmarkedet for mFRR og spesialkjøp.
3. Leverandør av balansetjenester kan ikke fjerne volum fra aktiveringsmarkedet for mFRR i den hensikt å tilby volumet i alternative markeder, uavhengig av prisen i disse markedene.
4. For produktet mFRR Med begrensninger gjelder følgende unntak: Leverandør av balansetjenester kan fjerne volum fra forbruk fra aktiveringsmarkedet for mFRR dersom det aktuelle forbruket blir redusert som følge av kortvarige nødvendige nedkjøringer, markedsmessige forhold eller dersom forpliktelsen ikke oppfylles på grunn av agering i døgnet eller andre markeder.
5. Statnett skal kreve at i alle tilfeller der leverandøren av balansetjenester ikke er i stand til å levere det avtalte volum helt eller delvis i deler av avtaleperioden, skal leverandøren av balansetjenester korrigere dette løpende i aktiveringsmarkedet for mFRR.

*Artikkel 56***Avregning av levert mFRR-kapasitet i sesongmarkedet**

1. Statnett skal avregne mFRR-kapasitet basert på den samlede forpliktelsen i sesongmarkedet for mFRR-kapasitet, i kapasitetsmarkedet for mFRR samt for spesialkjøp og ekstra kjøp.
2. Avregningen skal spesifiseres per produkt, jf. artikkel 47 nr. 2.
3. Ved avvik mellom forpliktelse og leveranse skal Statnett redusere betalingen slik fastsatt i artikkel 57.
4. Ved avvik fra forpliktelsen i deler av en markedstidsenhet skal leverandøren av balansetjenester få avvik tilsvarende hele markedstidsenheten.
5. Statnett skal sikre at leverandøren av balansetjenester har tilgang til informasjon om sine forpliktelser og eventuelle avvik via FiftyWeb.
6. Statnett skal avregne sesongmarkedet for mFRR-kapasitet ukentlig, normalt fire virkedager etter leveringsuken.
7. Statnett skal redusere betalingen for produktet mFRR Med begrensninger som angitt i artikkel 52 nr. 4 basert på varighet og/eller krav om hviletid i budene.
8. Statnett skal utbetale i henhold til vilkårene til aktuell leverandør av balansetjenester 14 dager etter utført avregning.

*Artikkel 57***Avregning av mFRR-kapasitet som ikke er levert i sesongmarkedet**

1. Om avvik oppstår skal Statnett avkorte avregningen, basert på differansen mellom volum av aksepterte kapasitetsbud og faktiske bud i aktiveringsmarkedet for mFRR. Avvikspris for det manglende volumet beregnes som en volumvektet pris basert på tilslag i kapasitetsmarkedet for mFRR, mFRR-sesongkjøp og spesialkjøp i det aktuelle produktet, multiplisert med en faktor på to.
2. Om det beregnede avkortingsbeløpet for en uke er høyere enn den samlede betalingen for uken, så settes oppgjøret av det gjeldende budområdet til null for uken.
3. Ved uenighet om hvorvidt det har vært avvik på levert eller tilgjengelig volum skal leverandøren av balansetjenester gis en frist på to uker etter leveringstidspunkt til å informere Statnett.

*Artikkel 58***Konsekvenser for leverandør av balansetjenester ved manglende overholdelse av vilkårene i sesongmarkedet for mFRR-kapasitet**

1. Ved mislighold av vilkårene skal Statnett gjøre leverandøren av balansetjenester oppmerksom på misligholdet, og gi en frist for å bringe forholdet i orden.
2. Ved vesentlig mislighold har Statnett rett til å ekskludere leverandøren av balansetjenester fra deltakelse i sesongmarkedet for mFRR-kapasitet med umiddelbar virkning, og har samtidig rett til å kreve tilbakebetalt betaling for perioden.

KAPITTEL 5

Vilkår for aktiveringsmarkedet for mFRR

Artikkel 59

Krav til deltakelse i aktiveringsmarked for mFRR

1. Statnett skal sørge for at følgende vilkår oppfylles for deltakelse i aktiveringsmarkedet for mFRR:
  - a. Full aktiveringstid for mFRR skal være 15 minutter. For å delta i aktiveringsmarked for mFRR må leverandør av balansetjenester sikre at reguleringer blir fullt ut aktivert maksimalt 15 minutter etter aktiveringstidspunktet.
  - b. For felleseide anlegg må bud i aktiveringsmarkedet for mFRR registreres av kun én leverandør av balansetjenester.
2. Statnett skal stille krav til elektronisk aktivering av mFRR-balanseenergi. Dette krever:
  - a. Programvare med funksjonalitet for å motta, godkjenne og returnere svar på aktiveringer fra Statnett elektronisk, og
  - b. Programvare for kommunikasjon med Statnett.

Artikkel 60

Tjenesteutsetting av aktivering av mFRR-balanseenergi

1. Statnett skal tillate at leverandører av balansetjenester setter ut håndtering av aktiveringer til andre aktører dersom de ikke selv oppfyller kravet til elektronisk aktivering fra Statnett.
2. En tjenesteutsetting endrer ikke ansvarsforholdet mellom Statnett og leverandøren av balansetjenester.
3. Statnett skal kreve at leverandøren av balansetjenester som tjenesteutsetter, må sørge for at aktiveringene utføres av den som utfører tjenesten på vegne av dem.
4. Statnett skal kreve at leverandøren av balansetjenester skal informere Statnett om hvem som har hvilke roller til enhver tid.

*Artikkel 61***Frister for aktiveringsmarkedet for mFRR**

1. Statnett skal åpne for bud i aktiveringsmarkedet for mFRR etter at resultatet fra døgnet er kunngjort.
2. Statnett skal kreve at frist for bud i aktiveringsmarkedet for mFRR er kl. 21.30 dagen før driftsdøgnet.
3. Lukketid skal være 45 minutter før hver driftstime.
4. Etter budgivningens lukketid skal budene være bindende og kan ikke oppdateres eller trekkes.
5. Ved dokumenterbare og relevante tekniske feil har leverandør av balansetjenester anledning til å trekke bud senere enn ordinær frist.
  - a. Leverandør av balansetjenester skal informere Statnett uten ugrunnet opphold dersom gjeldende bud ikke kan effektueres.
  - b. Ved vanskelige driftssituasjoner hvor systemansvarlig rekvirerer effekttilgang i henhold til forskrift om systemansvar § 12 fjerde ledd, skal bud sendes Statnetts landssentral snarest mulig og uten ugrunnet opphold i samsvar med vedtak fra systemansvarlig.

*Artikkel 62***Budgivning i aktiveringsmarkedet for mFRR**

1. Statnett skal stille følgende krav til leverandører av balansetjenester for budgivning i aktiveringsmarkedet for mFRR:
  - a. Bud skal leveres elektronisk i henhold til Statnett sin spesifisering,
  - b. Bud skal leveres per stasjonsgruppe,
  - c. Bud skal leveres separat for opp- og nedregulering,
  - d. Bud skal leveres per markedstidsenhet, men budene gis for fire kvarter som har likt volum og pris, og som er teknisk linket sammen.
2. Statnett skal kreve at leverandøren av balansetjenester er forpliktet til å kunne levere mFRR i tråd med sine bud i markedet. Forpliktelser som følge av handel i andre markeder skal derfor ikke begrense leverandøren av balansetjenesters evne til å levere i henhold til tilbudt reguleringsvolum.

*Artikkel 63***Krav til bud i aktiveringsmarkedet for mFRR**

1. Statnett skal fastsette følgende krav til angivelse av bud i aktiveringsmarkedet for mFRR.
2. Bud i aktiveringsmarkedet for mFRR skal angi:
  - a. Budkvantum i MW,
  - b. Pris per MW per markedstidsenhet i euro,
  - c. Reguleringsretning,
  - d. Hvilken markedstidsenhet budet gjelder,
  - e. Delbarhet,
  - f. Type bud (enkelt, blokk, budkurve),
  - g. Lokalisering i form av stasjonsgruppe og budområde.
3. Budpris skal ha følgende krav:
  - a. Bud skal leveres i inkreenter på 0,5 EUR per MWh,
  - b. Laveste tilbudspris for oppregulering skal være nærmeste hele 0,5 EUR over områdepris i døgnet.
  - c. Høyeste tilbudspris for nedregulering, skal være nærmeste hele 0,5 EUR under områdepris i døgnet.
  - d. Øvre prisgrense for tilbud i aktiveringsmarkedet for mFRR skal være 10 000 EUR/MWh.
  - e. Nedre prisgrense for tilbud i aktiveringsmarkedet for mFRR skal være -10 000 EUR/MWh.
4. Budkvantum skal ha følgende krav:
  - a. Minste budkvantum skal være 10 MW med følgende unntak:
    - i. I prisområdene NO1 og NO3 kan leverandøren av balansetjenester levere ett bud fra og med 5 MW til og med 9 MW per stasjonsgruppe og per reguleringsretning
  - b. Bud regnes som delbare med mindre leverandøren av balansetjenester spesifiserer unntak.

- c. Bud skal ha konstant effekt innenfor hver markedstidsenhet.
  - d. Statnett kan ved behov stille krav om oppdeling av et bud av hensyn til lokalisering i nettet og budets størrelse.
5. Maksimal varighet av en sammenhengende regulering på budet kan begrenses. Leverandør av balansetjenester kan også fastsette en hviletid mellom hver aktivering av budet. Slike begrensninger i varighet og hviletid må spesifiseres i budet.

Artikkel 64

Informasjonsplikt i aktiveringsmarkedet for mFRR

Statnett har rett til å kreve at leverandørene av balansetjenester informerer Statnett umiddelbart om alle forhold som har betydning for deres leveranse av mFRR.

Artikkel 65

Aksept av bud i aktiveringsmarkedet for mFRR

1. Statnett skal ved behov for opp- eller nedregulering benytte tilgjengelige bud i prisrekkefølge. Unntak fra denne regelen er gitt i nr. 2 i denne artikkel.
2. Ved systemtekniske problemer under frekvensreguleringen kan Statnett hoppe over bud i aktiveringsmarkedet for mFRR etter prisrekkefølge og benytte dyrere reguleringsressurser. Dette gjelder typisk situasjoner der lokale flaskehalsar blir forverret ved aktivering av bud i spesifikke områder. Budgivere med bud som blir hoppet over, skal ikke få kompensasjon for dette. De bud som blir hoppet over, blir ansett som ikke tilgjengelige i driftsøyeblikket.
3. Ved større bud enn det er behov for, kan Statnett benytte deler av tilbudt kvantum (MW) til tilbudt pris. I slike tilfeller fastsettes kvantum i samråd med leverandør av balansetjenester.
4. Når det er åpenbart at markedet ikke gir en samfunnsøkonomisk effektiv prissetting innenfor et avgrenset geografisk område, kan Statnett suspendere bud i aktiveringsmarkedet for mFRR og benytte tilbudt volum (MWh) til gjeldende pris i døgnet markedet for området.
5. Om driftssituasjonen tillater det, skal Statnett kontakte berørte leverandører av balansetjenester for å få begrunnelse for budpriser før denne mulighet benyttes. Hvis bestemmelsen benyttes, skal Statnett varsle leverandør av balansetjenester per telefon. Statnett skal også informere leverandøren av balansetjenester skriftlig innen rimelig tid.

Artikkel 66

Fastsettelse av pris i aktiveringsmarkedet for mFRR

1. Budene skal sammenstilles i en felles nordisk liste og aktiveres i prisrekkefølge.

2. Prisen skal bli lik i to eller flere budområder dersom det ikke er flaskehals mellom områdene.
3. Prisen for opp- og nedregulering fastsettes per budområde etter hver markedstidsenhet.
4. Prisen skal fastsettes på følgende måte:
  - a. Ved oppregulering blir dyreste aktiverte frekvensregulering bestemmende for pris.
  - b. Ved nedregulering blir billigste aktiverte frekvensregulering bestemmende for pris.
5. Hvis Statnett benytter dyrere reguleringsobjekt enn de reguleringer som fastsetter markedstidsenhetens pris for mFRR-balanseenergi, skal Statnett kompensere leverandør av balansetjenester etter tilbudt pris ved at reguleringen registreres som spesialregulering. Spesialregulering brukes eksempelvis for å håndtere lokale flaskehals og feil i sentral- og regionalnettet.
6. Dersom det ikke er reguleringer i et budområde som kan sette prisen for mFRR-balanseenergi, vil prisen for gjeldende budområde kunne bli fastsatt på grunnlag av reguleringer i andre budområder. Dette gjelder også budområder i de øvrige nordiske land. Likevel må oppreguleringspris være høyere eller lik, og nedreguleringspris lavere eller lik områdets pris i døgnet.
7. For øvrig gjelder følgende vilkår for prissetting av mFRR-balanseenergi:
  - a. Områdepris for døgnet skal benyttes som pris for mFRR-balanseenergi når ingen regulering er foretatt i en eller begge retninger.
  - b. Ved frekvensreguleringer i begge retninger i samme markedstidsenhet skal det fastsettes en dominerende reguleringsretning basert på netto regulert energivolum i markedstidsenheten, med mindre opp- og nedreguleringsvolumene er like.
  - c. Prisene kan også bli fastsatt på grunnlag av kjøp av balansetjenester fra områder utenfor Norden. Ved salg av balansetjenester til områder utenfor Norden, vil de aktuelle aktiverte norske budene bli registrert som spesialregulering.
  - d. Når det i driftstimen oppstår flaskehals i grenseflaten mot andre budområder, skal prisene bestemmes av det siste aktiverte budet i den felles nordiske budlisten før flaskehalsen oppstod, eventuelt av reguleringer inne i området når dette gir høyere oppreguleringspris eller lavere nedreguleringspris enn i naboområdene.
  - e. mFRR-prisene i et område kan også bli bestemt av flaskehals i andre budområder:
    - i. Når det i driftstimen oppstår flaskehals inne i et budområde som medfører at bud i et annet område ikke kan aktiveres uten å forverre flaskehalsproblemet, skal de to budområdene få forskjellige mFRR-priser.
    - ii. Dersom flyten mellom to budområder er større enn all planlagt energihandel mellom de to budområdene, og dette skaper eller forverrer en flaskehals innenfor ett av budområdene, skal budområdene reguleres for å redusere flyten

tilbake til planlagt energihandel. Områdene kan dermed få ulike mFRR-priser. Tilgrensende budområder som påvirker flaskehalsen i samme grad skal få like mFRR-priser.

- f. I ekstraordinære situasjoner som omfattende driftsforstyrrelse, force majeure situasjoner, større datasystemproblemer eller lignende som gjør det umulig å fastsette riktige priser innenfor rimelig tid, skal Statnett fastsette priser for mFRR-balanseenergi etter beste skjønn. Statnett skal informere om dette så raskt som praktisk mulig. Statnett skal informere på samme måte når normalforhold gjenopprettes.
  - g. Ved overgang mellom sommertid og normaltid fastsettes priser for mFRR-balanseenergi som normalt, mens man opererer med 23- og 25-timers døgn i aktiveringsmarkedet for mFRR.
8. Når handelskapasiteten i døgnmarkedet mellom budområder reduseres etter at prisen i døgnmarkedet er fastsatt, skal fastsettingen av priser for mFRR-balanseenergi være basert på den opprinnelige kapasiteten.
  9. Ved opp- og nedregulering i samme markedstidsenhet skal dominerende retning for den aktuelle markedstidsenhet baseres på frekvensreguleringer i det nordiske synkronsystemet i de budområder hvor det ikke er flaskehalser i nettet på grensen mellom budområdene.
  10. Ved vanskelige driftssituasjoner hvor systemansvarlig rekvirerer effektilgang i henhold til fos, § 12 fjerde ledd, vil regulerbar effekt som ikke er tilbudt i markedet prissettes til budområdets pris for mFRR-balanseenergi.

Artikkel 67

Aktivering av bud for mFRR-balanseenergi

1. Statnett skal sende aktiveringsmeldinger ved behov. Aktiveringen gjelder ut markedstidsenheten.
2. Når Statnett aktiverer et bud, skal leverandøren av balansetjenester regulere i henhold til tilbudt kvantum referert produksjonsplan innenfor hver markedstidsenhet inntil reguleringen avstilles.
3. Tidspunkt for start og stopp av regulering avtales henholdsvis ved aktivering og avstilling.
4. For aktiverte bud der kvantum endrer seg til 0 – null i påfølgende markedstidsenhet skal budgiver selv sørge for at reguleringen avstilles når dette skjer.
5. Alle reguleringer skal avsluttes ved avslutning av en markedstidsenhet og ved overgang til nytt døgn hvis ikke annet avtales spesielt.

6. Statnett kan kreve at leverandør av balansetjenester følger opp at eventuell varighet og hviletid som er angitt i budet for mFRR-balanseenergi overholdes ved bestilling av aktivering. Aktøren skal kontakte Statnett ved Landssentralen umiddelbart i driftsøyeblikket dersom dette brytes.
7. Ved en aktivering av bud med angitt varighet og/eller hviletid, skal angitt antall tidsenheter gjelde fra og med aktiveringen startes (varighet) eller stoppes (hviletid). Start eller stopp av aktivering kan skje på et fritt valgt minutt gjennom den tidsperioden budet gjelder for.

Artikkel 68

Informasjon om pris og volum av mFRR-balanseenergi

1. Statnett skal informere budgivere om prisene for mFRR-balanseenergi én time etter driftstimens slutt.
2. Statnett skal publisere informasjonen på ENTSO-E Transparency Platform.

Artikkel 69

Tildeling av volum mFRR-balanseenergi

Alle aktiverte volum mFRR-balanseenergi skal tildeles berørt(e) balanseansvarlig(e) parter slik at en ubalansejustering kan beregnes, jf. artikkel 80 nr. 1 bokstav c.

Artikkel 70

Krav til tilgjengelighet i aktiveringsmarkedet for mFRR

1. Statnett skal kreve at godkjente bud er tilgjengelig for regulering når Statnett ber leverandør av balansetjenester om aktivering.
2. Leverandøren av balansetjenester kan få unntak fra kravet om tilgjengelighet dersom åpenbare tekniske forhold, som nylig har oppstått, gjør aktivering umulig.

Artikkel 71

Avregning av levert mFRR-balanseenergi

1. Statnett skal avregne budene som er benyttet til henholdsvis balanse- og systemregulering.
2. Grunnlagsdata for levert mFRR-balanseenergi skal angis i MWh og tilhørende pris i EUR/MW/h.
3. Fakturering eller kreditering av estimert levert mFRR-balanseenergi skal inkluderes i beregningen fra den nordiske balanseavregningen.

*Artikkel 72***Konsekvenser for leverandør av balansetjenester i aktiveringsmarkedet for mFRR ved manglende overholdelse av vilkårene**

1. Ved mislighold av vilkårene skal Statnett gjøre leverandøren av balansetjenester oppmerksom på misligholdet, og gi en frist for å bringe forholdet i orden.
2. Statnett har rett til å ekskludere leverandøren av balansetjenester fra deltakelse i aktiveringsmarkedet for mFRR med umiddelbar virkning ved vesentlig mislighold, og har samtidig rett til å kreve tilbakebetalt betalingen for perioden.

DEL 3

VILKÅR FOR BALANSEANSVARLIGE

Artikkel 73

Balanseansvar

1. Et målepunkt skal til enhver tid ha én balanseansvarlig som er økonomisk ansvarlig for ubalansene.
2. En markedsdeltaker skal selv kunne være balanseansvarlig eller inngå avtale med en eksisterende balanseansvarlig om håndtering av balanseansvaret i målepunktet.
3. Statnett skal fastsette krav om at balanseansvarlig 15 minutter etter lukketid i intradagmarkedet skal være i planlagt balanse, og deretter i sanntid arbeide for å være balansert.

Artikkel 74

Krav for å bli balanseansvarlig

1. Statnett skal sørge for at de som skal opptre som balanseansvarlig oppfyller følgende krav innen de godkjennes som balanseansvarlig:
  - a. Innehar en gyldig omsetningskonsesjon fra RME, eller en bekreftelse fra RME på at omsetningskonsesjon ikke er påkrevd.
  - b. har inngått avregningsavtale for ubalanser med eSett.
  - c. har inngått balanseavtale med Statnett.
  - d. har fullført registrering i Systemstøtten for Ediels adresseregister med nødvendig godkjenning av Systemstøtten for Ediel for å utveksle Ediel-meldinger.
  - e. har fullført registrering i balanseavregningen hos eSett.
  - f. har opprettet påkrevd konto for avregning og sikkerhetsstillelse i tråd med avregningsavtalen etter nr. 1 bokstav b i denne artikkel.
  - g. har stilt påkrevd sikkerhet i henhold til avregningsavtalen minimum tre uker før aktivitet som balanseansvarlig skal begynne.
2. Balanseavtalen skal tre i kraft samtidig som aktøren settes aktiv som balanseansvarlig i balanseavregningen hos eSett.

*Artikkel 75***Krav til at balanseansvarlig er økonomisk ansvarlig for sine ubalanser**

1. Statnett skal sikre at balanseansvarlig er økonomisk ansvarlig for sine ubalanser ved at krav som stilles til balanseansvarlig i disse vilkår inngår i balanseavtalen med de balanseansvarlige.
2. Statnett skal sørge for at avregning av ubalanser slik det er gitt av disse vilkår utføres av Statnett eller den tredjepart som Statnett har overlatt denne oppgaven til.

*Artikkel 76***Krav til avregningsdata og -struktur for å beregne ubalanser**

1. Når Statnett fastsetter stasjonsgrupper jf. artikkel 9, skal Statnett kreve at balanseansvarlig deler informasjon om reguleringsobjekter som inngår i dens balanseansvar.
2. Statnett skal stille krav om at de balanseansvarlige rapporterer følgende avregningsstruktur til Statnett:
  - a. For hvilke markedsdeltakere den balanseansvarlige har påtatt seg balanseansvar for produksjon, samt i hvilke nettavregningsområder dette gjelder.
  - b. For hvilke markedsdeltakere den balanseansvarlige har påtatt seg balanseansvar for forbruk og handel, samt i hvilke nettavregningsområder dette gjelder.
  - c. Interne kommersielle handelsplaner for de markedsdeltakere som den balanseansvarlige har påtatt seg balanseansvar for.
  - d. Interne og eksterne kommersielle handelsplaner registrert på markeds plass hvor balanseansvarlig er markeds plasskonsesjonær.
3. Statnett skal stille krav om at de balanseansvarlige rapporterer følgende avregningsdata til Statnett:
  - a. Handelsvolum for interne kommersielle handelsplaner for de markedsdeltakere som den balanseansvarlige har påtatt seg balanseansvar for.
  - b. Handelsvolum for interne og eksterne kommersielle handelsplaner registrert på markeds plass hvor balanseansvarlig er markeds plasskonsesjonær.

*Artikkel 77***Regler for å endre posisjon før og etter lukketid på intradagmarkedet**

1. Etter lukketid på døgnet og før lukketid på intradagmarkedet, skal balanseansvarlige kunne:

- a. endre sine eksterne kommersielle handelsplaner ved handel på intradagmarkedet.
  - b. endre sine interne kommersielle handelsplaner ved bilateral handel med andre balanseansvarlige i samme budområde.
2. Inntil 15 minutter etter lukketid på intradagmarkedet, skal balanseansvarlige kunne endre sine interne kommersielle handelsplaner ved bilateral handel med andre balanseansvarlige i samme budområde.
  3. Statnett skal stille krav om at de balanseansvarlige rapporterer kjøps- og salgsforpliktelser til Statnett fortløpende etter hvert som de inngås, og senest 45 minutter før aktuell balanseavregningsperiode.

Artikkel 78

Avgrensning av et ubalanseområde

Avgrensningen av ubalanseområder og områder for ubalansepris skal sammenfalle med inndelingen av budområder.

Artikkel 79

Balanseavregningsperiode

Balanseavregningsperioden skal være på 60 minutter.

Artikkel 80

Beregning av ubalanser

1. Følgende volum skal inngå ved beregning av ubalanse for hver balanseansvarlig, for hver balanseavregningsperiode og hvert ubalanseområde:
  - a. Endelig posisjon,
  - b. Tildelt volum,
  - c. Ubalansejustering.
2. Endelig posisjon skal anses som summen av den balanseansvarliges interne og eksterne kommersielle handelsplaner.
3. Det tildelte volumet for hver balanseansvarlig skal anses som summen av:
  - a. Produksjon og forbruk som måles med en registreringsfrekvens tilsvarende balanseavregningsperioden

- b. Beregnet volum for produksjon og forbruk som måles med en registreringsfrekvens som avviker fra balanseavregningsperioden
  - c. Beregnet differanse mellom innmating og uttak i et nettavregningsområde
4. Ubalansejustering for hver balanseansvarlig fra reguleringsobjekt som inngår i den balanseansvarliges balanseansvar, skal anses som summen av aktivert volum for følgende:
  - a. Balansetjenester for balanse- og systemregulering:
    - i. mFRR
    - ii. aFRR
    - iii. FCR
  - b. Systemtjenester som benyttes for å minske deterministiske frekvensavvik:
    - i. Produksjonsglatting
    - ii. Produksjonsflytting/periodeskift
    - iii. Kvartersflytting
5. Balanseansvarliges ubalanse skal beregnes for hver balanseavregningsperiode og ubalanseområde som differansen mellom endelig posisjon, tildelt volum og ubalansejustering.

Artikkel 81

Fastsettelse av dominerende reguleringsretning

1. Statnett skal fastsettes en dominerende reguleringsretning for hver balanseavregningsperiode og hvert budområde basert på aktivert mFRR-balanseenergi etter følgende regler:
  - a. Når budområdet ikke har samme pris på aktivert mFRR-balanseenergi som tilgrensende budområder, skal dominerende reguleringsretning fastsettes basert på aktivert mFRR-balanseenergi i budområdet
  - b. Når budområdet har samme pris på aktivert mFRR-balanseenergi som tilgrensende budområder, skal dominerende reguleringsretning fastsettes basert på netto aktivert mFRR-balanseenergi i budområdene
  - c. Ved positiv nettosum fastsettes dominerende reguleringsretning til opp
  - d. Ved negativ nettosum fastsettes dominerende reguleringsretning til ned
  - e. Ved hverken positiv eller negativ nettosum fastsettes ingen dominerende reguleringsretning.

*Artikkel 82***Beregning av ubalansepris**

1. Statnett skal fastsette en ubalansepris for hver balanseavregningsperiode og hvert ubalanseområde basert på dominerende reguleringsretning og pris for aktivert mFRR-balanseenergi, basert på følgende kriterier:
  - a. Når dominerende reguleringsretning er opp skal ubalanseprisen settes lik oppreguleringsprisen for mFRR-balanseenergi
  - b. Når dominerende reguleringsretning er ned skal ubalanseprisen settes lik nedreguleringsprisen for mFRR-balanseenergi
  - c. Når det ikke er definert noen dominerende reguleringsretning skal ubalanseprisen settes lik verdien av unngått aktivering i henhold til artikkel 83. Denne skal justeres med insentivkomponenten i henhold til artikkel 84.

*Artikkel 83***Verdien av unngått aktivering**

Verdien av unngått aktivering skal beregnes som et gjennomsnitt av det tilgjengelige mFRR-oppregeringsbud med lavest pris og det tilgjengelige mFRR-nedreguleringsbud med høyest pris i relevant ubalanseområde i den aktuelle balanseavregningsperioden.

*Artikkel 84***Insentivkomponent**

Insentivkomponenten skal beregnes som differansen mellom prisen på døgnet og verdien av unngått aktivering i det aktuelle ubalanseområdet. Denne beregnes for hver balanseavregningsperiode hvor det ikke er definert en dominerende reguleringsretning.

*Artikkel 85***Avregning av ubalanser**

1. Ubalanser i en balanseavregningsperiode skal prises med samme pris for positive og negative ubalanser.
2. For hver balanseavregningsperiode skal betaling for ubalanser utføres etter følgende regler:
  - a. Statnett skal betale den balanseansvarlige når:
    - i. denne har en positiv ubalanse og ubalansepris er positiv

- ii. denne har en negativ ubalanse og ubalansepris er negativ
- b. Balanseansvarlig skal betale Statnett når:
- i. denne har en positiv ubalanse og ubalansepris er negativ
  - ii. denne har en negativ ubalanse og ubalansepris er positiv

Artikkel 86

Ferdigstillelse av balanseavregningen

1. Statnett skal gjøre kjent betalingsforpliktelse eller tilgodehavender for hver enkelt balanseansvarlig innen 18 kalenderdager etter hvert driftsdøgn.
2. Statnett skal utføre fakturering ukesvis, og normalt første arbeidsdag uken etter at samtlige dager i en faktureringsuke er ferdig avregnet.
3. Balanseansvarlig skal kunne melde om eventuelle feil innen utgangen av den uken aktuell betalingsforpliktelse eller tilgodehavende er blitt fakturert. Feil i ubalansejusteringen skal kunne påklages til Statnett påfølgende dag, og senest 14:00 mandag etter aktuell uke.

Artikkel 87

Avregning av ytterligere kostnader

Statnett har rett til å kreve gebyrer for å dekke kostnader til å utføre balanseavregning, samt den andel av kjøpskostnadene for balansekapasitet, administrasjonskostnader og andre kostnader i forbindelse med balansering som tilskrives avregningsansvarlig i tråd med RME-godkjent metode for en ytterligere avregningsordning i henhold til EB artikkel 44 nr. 3. Disse kostnadene skal avregnes separat fra balanseavregningen og i tråd med slik RME-godkjent metode.

Artikkel 88

Konsekvenser for balanseansvarlige ved manglende overholdelse av vilkårene

1. Krav som stilles til balanseansvarlige skal innarbeides i balanseavtalen mellom Statnett og de balanseansvarlige.
2. Ved mislighold av balanseavtalen skal Statnett gjøre balanseansvarlig oppmerksom på misligholdet, og gi en frist for å bringe forholdet i orden.
3. Ved vesentlig mislighold kan Statnett heve balanseavtalen med umiddelbar virkning.